

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Mfv.III.10.220/2015/8.szám

A Kúria a dr. Ádám János ügyvéd által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt Megyei Kormányhivatal alperes ellen társadalombiztosítási határozat bírósági felülvizsgálata iránt a Győri Törvényszék 2014. december 15. napján kelt 2.Mf.20.665/2014/5. számú jogerős ítélet ellen az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a Győri Törvényszék 2.Mf.20.665/2014/5. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 50.0000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárás illetékét a magyar állam viseli.

I n d o k o l á s

Az alperes a 2012. május 29-én kelt rész-fizetési meghagyásban a felperest - az általa foglalkoztatott R. J. 2010. július 8-án bekövetkezett üzemi balesete miatt felmerült egészségbiztosítási ellátások megtérítése címén - 2.619.926 forint és kamata megfizetésére kötelezte. A határozat indokolása szerint a baleset a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) 2. § (2) bekezdése, 27. §-a, 40. § (1) bekezdése, 41. § (1) bekezdése, 51. § (1) bekezdése, 54. § (7) bekezdés a)-c) és h) pontjai, a munkaeszközök és használatuk biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintéről szóló 14/2004. (IV.19.) FMM rendelet 12-13. §-ai, valamint az elsősorban hátsérülések kockázatával járó kézi tehermozgatás minimális egészségi és biztonsági követelményeiről szóló 25/1998. (XII.27.) EüM rendelet (EüMr.) 3. §-a felperes általi megszegésével okozati összefüggésben következett be, amelynek alapján a felperes a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (Ebtv.) 67. §-a szerinti megtérítési felelősséggel tartozik.

Az elsőfokú bíróság a felperes által előterjesztett, a határozat hatályon kívül helyezésére irányuló keresetet elutasította. Az ítéleti tényállás szerint a sérült ún. nehéz tengely egyengetési munkafolyamat során, egy 110-120 kg tömegű tengely - munkatársával együttesen történő - kézi erővel való fordítása közben szenvedte el a bal vállá megroppanását, részleges ín- és izomszakadást eredményező balesetet. Az 57 éves sérültet a felperes munkaidőkeretben foglalkoztatta, a sérült a baleset időpontjában második napja 12 órás műszakban dolgozott; munkaköre ellátására érvényes orvosi alkalmassági „vizsgálattal” rendelkezett.

Az elsőfokú bíróság a felperes balesettel összefüggő munkavédelmi szabályszegését - a perben kirendelt igazságügyi munkavédelmi szakértő szakvéleményétől eltérően - a baleseti kockázatok elhárítására vonatkozó kötelezettség elmulasztása körében megállapíthatónak tartotta. Az ítéleti érvelés szerint a felperesnek a kézi anyagmozgatás kockázatát a munkaszervezéssel, a munkaritmus átalakításával, hosszabb, gyakoribb pihenőidő, illetve több munkavállaló biztosításával minimalizálnia kellett volna. A kézi anyagmozgatás - a kiegészítő szakvélemény által is rögzítetten - kockázatos tevékenység, a kockázat akkor elviselhető mértékű, ha két munkavállaló összehangoltan végzi a munkát. A bíróság az üzemi baleseti jegyzőkönyv, a sérült és munkatársa tanúvallomása és az általános élettapasztalat alapján arra a következtetésre jutott, hogy a felperes - a fordított tengelyek súlyára, a 12 órás műszakban való munkavégzésre és a felperes által meghatározott normára tekintettel - nem tett meg mindent a kockázatok minimalizálása érdekében, ezzel megszegte az Mvt. 41. § (1) bekezdés utolsó fordulatát és az EüMr. 3. § (1) bekezdés b) pontját.

Az elsőfokú bíróság a szakvélemény megállapításaitól való eltérés indokaként - az általános élettapasztalat alapján - rögzítette, hogy a nagy tömegű tengelyek 12 órás műszakban való forgatása - az üzemi baleseti jegyzőkönyv által is rögzítetten - megterhelő fizikai munka; az a körülmény, hogy a szakértő a helyszíni szemle alkalmával egy tengelyt megemelt, nem eshet egy tekintet alá azzal, amikor a munkát folyamatosan, órákon keresztül és éjszaka is végzik. A szakértő feltételezését, miszerint az alkalmazott technológiai fázis nem indokolt az általánosnál nagyobb erőfelfejtést, a sérült valószínűleg nem várta meg a munkatárs közreműködését, az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe és annak sem tulajdonított jelentőséget, hogy a sérült a baleset napján a felperesnek nem jelzett egészségügyi problémát, túlterhelést, vagy fáradtságot. Az elsőfokú bíróság - az objektív felelősségi szabály alapján - a felperes felelőssége szempontjából annak sem tulajdonított jelentőséget, hogy a munkahelyen korábban hasonló baleset nem következett be. A felperes balesettel összefüggő munkavédelmi szabályszegését - a szakvélemény megállapításával

szemben - az elsőfokú bíróság bizonyítottanak találta, utalva arra is, hogy a baleseti kockázatokra vonatkozó jogszabályokban, szabványokban szereplő kötelezettségek betartásával kapcsolatos felperesi érvelést nem találta megalapozottnak.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a rész-fizetési meghagyást hatályon kívül helyezte, mert az elsőfokú bíróság a tényállásból a bizonyítékok okszerűtlen értékelésével összefüggésben téves jogi következtetéseket vont le.

A másodfokú bíróság szerint a perben beszerzett szakvélemény - az elsőfokú bíróság álláspontjával ellentétben - kellően alapos, aggálytalan és világos volt, így az az ítélezés alapjául szolgálhatott. A szakértő a határozatban felsorolt munkavédelmi szabályok felperes általi megsértését nem tartotta megállapíthatónak; a baleset bekövetkezésével kapcsolatos kockázatok tekintetében a felperes a jogszabályi kötelezettségei és a szabványokban ajánlott javaslatok szerint járt el. A szakértő segédeszköz igénybevétele - a kiegészítő szakvéleményből kitűnően - csak egy fő munkavégzése esetén tartotta indokoltnak, két fő munkavégzése a terhelés csökkentését, annak elosztását megfelelő mértékben biztosította. A felperes a fordítási technikát egyértelműen meghatározta és begyakoroltatta, azt a sérült pontosan ismerte. A szakértő rögzítette azt is, hogy a perbeli, impulzusszerű mozgásútem okozta kockázat két munkavállaló összehangolt tevékenységével kiküszöbölhető, két munkavállaló munkavégzése esetén épp a segédeszköz alkalmazása jelent balesetveszélyt. A szakértő véleménye szerint a túlórában végzett munka a balesettel nem hozható közvetlen okozati összefüggésbe, azzal közvetett módon akkor függhet össze, ha a sérült a két munkanap közötti időben nem pihente ki magát.

A másodfokú bíróság elfogadta a szakvélemény azon megállapítását is, amely szerint a baleset a sérült hirtelen mozdulata miatt következett be; azt, hogy a felperes a munkakör veszélyességének megítélése, a segédeszköz használatának indokoltsága vagy a munkavédelmi oktatás terén bármely kötelezettségét megszegte volna, a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem tartotta megállapíthatónak. A másodfokú bíróság megalapozatlannak ítélte az elsőfokú bíróság azon következtetését, hogy több munkavállaló munkába állításával, gyakoribb pihenőidő biztosításával, vagy eltérő munkaritmus kialakításával a baleset elkerülhető lett volna. Kiemelte, hogy azonos jellegű baleset a felperesnél korábban nem következett be, önmagában abból a körülményből pedig, hogy a sérült már második napja dolgozott 12 órában és éjszakai műszakban, nem tartotta levezethetőnek a felperes felelősségét, az egyes munkavállalók koncentrációképességének egyéni felmérésére vonatkozó elvárás ugyanis a munkáltatóval szemben indokoltan nem támasztható. A másodfokú bíróság - a szakvéleménnyel összhangban - arra a

következtetésre jutott, hogy a sérült hirtelen mozdulata miatt bekövetkezett baleseti kockázat az elsőfokú bíróság által megjelölt intézkedésekkel nem volt kiküszöbölhető és a felperes részéről munkavédelmi szabályszegés nem volt megállapítható, így az Ebtv. 67. § (1) bekezdése felperes általi megsértése nem állapítható meg, ez pedig a Pp. 339. § (1) bekezdése alkalmazását, a fizetési meghagyás hatályon kívül helyezését indokolja.

A jogerős ítélet ellen az alperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, valamint a felperes költségeiben való marasztalását kérte a Pp. 206. § (1) bekezdése megsértésére hivatkozva.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság maradéktalanul teljesítette a jogerős ítéletben rögzített kötelezettségét: nevezetesen, hogy a szakvéleménytől a bíróság csak kétségtelen tényekre alapítottnak és alaposan megindokolva térhet el. Az elsőfokú bíróság az ítéleti következtetéseket a szakvélemény azon megállapításából kiindulva tette, amely szerint ahhoz, hogy a kockázat az adott munkafolyamatnál elviselhető mértékű legyen, két, megfelelő állapotban lévő munkavállaló összehangolt munkavégzése szükséges. Az első feltételt a felperes nem biztosította, mert a baleset idején nem vette megfelelően figyelembe a dolgozó fokozott fizikai megterhelésének veszélyeit és nem tette meg a szükséges intézkedéseket sem a kockázat elfogadható mértékűre való csökkentése iránt. A baleseti jegyzőkönyvben a balesethez vezető okok között szerepel, hogy a munkavállalók fokozott igénybevételnek voltak kitéve, a sérült második napja túlórázott, termelési „csúcs” volt. A munkavállalók az átlagos 8 órás műszak helyett 12 órában dolgoztak, ráadásul éjszaka és az átlagoshoz képest jóval több tengelyt kellett egyengetniük. Köztudomású tény, hogy a túlórák számának növekedésével nő a balesetveszély, a műszakok változásához pedig nehezebb alkalmazkodni a szervezetnek, így a pihenés sem megfelelő. A munkahelyi balesetek előfordulási valószínűségét a koncentrálókéesség csökkenés miatt az éjszaka munka is növeli. A sérült a balesetkor 57 éves volt, így az életkora miatt – a fizikai terhelhetőség csökkenésével összefüggésben – jobban ki volt téve a sérülésveszélynek.

Az alperes hivatkozott arra is, hogy a felperes elmulasztotta kiküszöbölni a kézi tehermozgatást, azt – annak ellenére, hogy a baleset előtt 2 évvel előirányozta – nem tette meg a I. típusú gépeknél. A sérült munkatársa tanúként úgy nyilatkozott, hogy a felperes a tengelyek mozgatásához más helyen biztosított segédeszközt, és az ahhoz szükséges hely a munkavédelmi szakértő szerint is rendelkezésre állt a munkahelyen. A felperesnek a kockázatok kezelésére az elsőfokú ítéletben rögzítettek szerint további intézkedéseket kellett volna tennie.

Az alperes szerint a munkavállalók összhangban való munkavégzésére vonatkozó feltétel szintén nem teljesült: a felperes nem számolt azzal, hogy hosszabb időn át két munkavállaló nem tudja tökéletesen összhangban végezni a munkafeladatot, hiszen a munka monotonitása miatt a figyelem csökken, vagy ki is hagyhat. Ezt bizonyítja a felperes munkatársának tanúvallomása is, miszerint előfordult, hogy nem tudták a tengelyt egyszerre átfordítani. Tény az is, hogy a sérült balesete a 12 órás műszak második felében következett be. Az összehangolt munkavégzést a munkavállalók sűrűbb cseréjével, az előírtnál gyakoribb munkaközi szünetek tartásával biztosíthatta volna a felperes. A baleset elkerülhető lett volna, ha a felperes a tengelyek átfordítása során a hirtelen, impulzusszerű mozgásütem miatti ficam kockázatának legkisebbre csökkentése érdekében további megelőző intézkedéseket tesz, ez azonban elmaradt, a mulasztások okozati összefüggésben álltak a balesettel.

Az alperes szerint a munkabaleseti jegyzőkönyv, a sérült és munkatársának tanúvallomása, valamint az általános élettapasztalat alapján az elsőfokú bíróság jutott helyes következtetésre az Mvt. 41. § (1) bekezdés utolsó fordulata és az EüMr. 3. § (1) bekezdés b) pontja felperes általi megsértésének megállapításával. Az, hogy a 110-120 kg tömegű tengelyek 12 órás éjszakai műszakban való forgatása megterhelő fizikai munka, az általános élettapasztalat alapján megállapítható, ezt a munkát a munkavállalók folyamatosan, órákon át végzik, ami a szakértői szemlén tapasztaltakkal, a tengely egyszeri átfordításával nem esik egy tekintet alá. A hasonló balesetek korábbi bekövetkezésének hiánya - a jogerős ítéletben foglaltakkal szemben - a felperest nem mentesíti a kockázatok felmérése irányuló kötelezettsége alól, az erre vonatkozó közlések egyebekben csak az elmúlt 2-3 év tapasztalatain alapultak. A felperes a kockázatértékelés körében mulasztott a munkaritmus átalakítása, a gyakoribb pihenőidő vagy segédeszköz biztosítása tekintetében is. Végül az alperes - álláspontja alátámasztására - idézte az Mvt. 54. § (2) bekezdését.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében elsődlegesen a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasítását, másodlagosan a jogerős ítélet hatályában való fenntartását és az alperes költségekben való marasztalását kérte.

Az elsődleges kérelem alátámasztásaként hivatkozott a Pp. 271. § (2) bekezdésére, amely rendelkezés a vagyoni jogi ügyekben a 3 millió forintot el nem érő pertárgy érték esetében kizárja a felülvizsgálatot. Másodlagosan - utalva a fizetési meghagyásban foglaltakra, valamint az eljárás bíróságok ítéleteire - megismételte a perben kifejtett álláspontját. Kiemelte, hogy a baleset bekövetkeztének időpontja és körülményei azért nem relevánsak, mert a felperes a munka- és pihenőidőre vonatkozó szabályokat

maradéktalanul betartotta, arra, hogy ezen körülmények bármelyike minimalizálta volna a kockázatot, nem merült fel adat. A felperes szerint az alperes által a kockázatcsökkentésre vonatkozó intézkedések körében előadottakat a munkavédelmi szakértő véleménye cáfolta, a szakvélemény világosan rögzíti, hogy a perbeli munkafolyamatnál két munkavállalónál több alkalmazása munkavédelmi szempontból sem célszerűbb. A munkavédelmi szakértő rögzítette azt is, hogy összehangolt és megfelelő fizikai állapotban való munkavégzés esetén a perbeli művelet nem jelent kockázatot.

A felperes - a munkavédelmi szakértői véleményben foglaltak alapján - vitatta a súly- és tehermozgatásra és annak következményeire vonatkozó alperesi állításokat és utalt arra, hogy a kézi anyagmozgatás során, a hirtelen mozgásütemnél minden esetben fennállhat valamilyen - munkáltatói intézkedéssel, műveleti vagy egyéb utasítással ki nem zárható - ficam kockázata. Az Mvt. 41. § (1) bekezdése szerint kézi anyagmozgatás esetén 18 évesnél idősebb férfi által emelhető teher maximum 50 kilogramm lehet, a mozgatás sík terepen 90 méter hosszan történhet. A jelen esetben mozgatott 110-120 kg tömegű tengelyt ténylegesen egyik egyengetést végző munkavállaló sem emelte meg, azt csupán fordították, így a súly- és mértékhatárookra vonatkozó szabály megszegése nem valósult meg, az EüMr. megsértésének megállapítását pedig a kiegészítő szakvélemény azon megállapítása zárta ki, amely szerint a segédeszköz két fő munkavégzése esetén nem indokolt. Végül a felperes a sérült korára és fizikai állapotára vonatkozó felülvizsgálati érvelés kapcsán utalt arra is, hogy a sérült munkavégzésre való alkalmasságát erre vonatkozó orvosi vizsgálata alátámasztotta.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelemre tett észrevételében a felülvizsgálat kizártságára vonatkozó felperesi érvelést a Pp. XX. fejezet 340/A. § (2) bekezdésére hivatkozva vitatta.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. felülvizsgálati ellenkérelemben felhívott 271. § (2) bekezdése egyes vagyoni jogi ügyekben zárja ki a felülvizsgálat lehetőségét. Ez a rendelkezés a társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránti perekben nem irányadó, a Pp-nek a 341. § alapján alkalmazandó XX. fejezete alatti 340/A. § (2) bekezdés a) pontja a felülvizsgálatot az adók módjára behajtandó köztartozásnak minősülő fizetési kötelezettséget megállapító ügyekben akkor zárja ki, ha a határozatban megállapított fizetési kötelezettség az egymillió forintot nem haladja meg. Mivel a jelen ügyben a vitatott fizetési kötelezettség az egymillió forintot meghaladta, a felülvizsgálati kérelem felperes által kért hivatalbóli

elutasításának nem volt helye.

A Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el.

A Kúria töretlen gyakorlata értelmében (BH 1995.193., BH 1999. 44., stb.) a bizonyítékok mérlegelésén alapuló ítélet felülvizsgálattal eredményesen csak akkor támadható, ha a bizonyítékok mérlegelése okszerűtlen vagy iratellenes volt. A felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelési körébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. Az e körben előterjesztett felülvizsgálati kérelem csak akkor lehet eredményes, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás iratellenes, illetőleg a bíróság a bizonyítékokat - azok egybevetése során - nem a maguk összességében értékelte, és ennél fogva a megállapított tényállás nyilvánvalóan okszerűtlen, vagyis lényeges logikai ellentmondást tartalmaz.

A Kúria számos határozatában rámutatott arra is, hogy a felülvizsgálati eljárásban - ha olyan eljárási szabálysértés nem történt, ami az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással volt - a megtámadott határozatot hatályában fenn kell tartani; nem állapítható meg eljárási szabálysértés, ha a felülvizsgálati kérelem a bizonyítékok szabad mérlegelését támadja (KGD 1993.296, BH 1999.44.)

A másodfokú bíróság döntése meghozatala során az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást irányadónak tekintette, az elsőfokú ítélet megváltoztatásáról azért döntött, mert az Mvt. 41. § (1) bekezdése és az EüMr. 3. § (1) bekezdés b) pontja felperes általi megsértésére vonatkozó jogi következtetésekkel - az aggálytalannak tekintett igazságügyi munkavédelmi szakértői véleményt irányadónak tekintve - nem értett egyet. Az eljárt bíróságok a perben rendelkezésre álló valamennyi bizonyíték egybevetésével, azok mérlegelésével hozták meg döntéseiket, amelyet részletesen megindokoltak.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében iratellenességet nem panaszolt és olyan kifogást sem fogalmazott meg, amely a tényállás megállapítása körében okszerűtlen, lényeges logikai ellentmondást tartalmazó következtetések levonásával kapcsolatos. Az alperes kérelme a bizonyítékok felülmérlegelésére irányult, azok szabad mérlegelését támadta, amelyre a felülvizsgálati eljárásban - a fent kifejtettek alapján - nincs lehetőség.

A Kúria a felülvizsgálati kérelemben foglaltak kapcsán csupán utal

arra, hogy az Ebtv. 67. §-a szerinti megtérítési felelősség megítélése szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a foglalkoztatónál - azonos vagy hasonló munkakörülmények mellett - korábban nem történt munkabaleset. Az azonos vagy hasonló körülmények közötti munkabalesetek bekövetkezéséből, azok gyakoriságából a konkrét munkavédelmi normák megszegésének vizsgálata mellett vonható le a foglalkoztató megtérítési felelősségére vonatkozó következtetés, a felperes munkavédelmi szabályszegését azonban a jelen perben a másodfokú bíróság - az igazságügyi szakértő véleménye alapján, figyelemmel arra, hogy a szakvélemény megállapításaitól való eltérésre nem talált okot - nem állapította meg. E körben a Kúria rámutat arra is, hogy a szakvéleménytől való eltérést a bíróságnak nem elegendő csupán megindokolnia, az eltérésnek meggyőző, ésszerű érveken kell alapulnia, abban az esetben pedig, ha a bíróság a szakvéleményt különleges szakértelmet igénylő kérdésekben tarja aggályosnak, úgy az aggályok megszüntetéséről a Pp. szakértői bizonyításra vonatkozó szabályai alkalmazásával kell gondoskodnia.

Az elsőfokú bíróság a felperes felelősségét az Mvt. 41. § (1) bekezdése utolsó fordulata, vagyis a kézi anyagmozgatásra vonatkozó szabály súly- és mérethatárok megtartását előíró rendelkezése, és az EüMr. 3. § (1) bekezdés b) pontja, az elsősorban hátsérüléseket okozó tevékenységgel járó kockázatok csökkentését előíró általános szabály megszegése miatt állapította meg. Az elsőfokú bíróság azt, hogy a súly- és mérethatárok megtartását előíró, illetve az EüMr. 3. § (1) bekezdés b) pontja utaló szabálya folytán alkalmazandó (2) bekezdés szerinti, a munkavégzési hely kialakítására irányadó szabály felperes általi megsértése konkrétan miben nyilvánult meg, nem jelölte meg, ítéletében olyan tényeket, körülményeket (a sérült életkora, munkaterhelése, munkaidő-beosztása, stb.) mérlegelt, amelyek tekintetében jogszabálysértést maga sem állapított meg és a felperes munkavédelmi szabályszegését általános jellegű követelmények (megfelelő munkaszervezés, munkaritmus, stb. kialakítása) megfogalmazásával kívánta alátámasztani. A fentiekből következően a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül foglalt állást arról, hogy a szakvéleménytől való eltérést az elsőfokú ítéletben felhozott okok nem tették indokolttá.

Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet - a Pp. 275. § (3) bekezdése alkalmazásával - hatályában fenntartotta.

Az alperes a felperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költsége megfizetésére a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles.

A Kúria a felülvizsgálati eljárás illetékéről az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés h) pontja alapján határozott.

Budapest, 2015. október 5.

Dr. Zanathy János sk. tanácselnök, Dr. Magyarfalvi Katalin sk.
előadó bíró, Dr. Farkas Katalin sk. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő